

Vegamots redegjørelse, Åpenhetsloven

1. Innledning

Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven) trådte i kraft 1. juli 2022. Formålet med loven er å fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester. I tillegg skal den sikre allmennheten tilgang til informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Denne redegjørelsen er skrevet med støtte i Forbrukertilsynets retningslinjer for bedrifters oppfyllelse av Åpenhetslovens bestemmelser.

2. Vegamot

Vegamot AS ble etablert 26. september 1983 for å finansiere ny E6 mellom Trondheim og Stjørdal, den gang under navnet Trøndelag Bomveiselskap AS. Som resultat av vedtaket om en reform av bompengerekravet i stortingsmelding nr. 25 (2014-2015), inngikk Vegamot en avtale med Samferdselsdepartementet om å bli et regionalt bompengeselskap for Trøndelag og Møre og Romsdal. Vegamot eies av Trøndelag og Møre og Romsdal fylkeskommuner.

Formålet til Vegamot AS er å finansiere samferdselsprosjekt i eierfylkene. Selskapet har som mål å bidra til effektiv finansiering med minst mulig ulempe for kundene. Selskapet har forretningskontor i Trondheim. Vegamot hadde 12 ansatte pr. 31.12.2022

Oppdraget til Vegamot består av flere elementer. Før et prosjekt vedtas av Stortinget, er Vegamot tilgjengelig som faglig rådgiver for utarbeidelse av proposisjon innen områder som angår bompengerekrav.

Når vedtak om et prosjekt er fattet i Stortinget, signerer Vegamot en prosjektavtale med Statens vegvesen, Vegdirektoratet. Avtalen gir grunnlag for finansiering av prosjektet og innkreving av bompenger. Prosjektavtalen er også grunnlag for finansieringsavtale med utbygger, som kan være Statens vegvesen, Nye veier eller fylkeskommuner. Deretter innhenter Vegamot garanti for prosjektet, før lån opptas og prosjektet finansieres.

Under byggeprosjektet leveres nødvendig vegkantutstyr. Innkreving av bompenger starter så snart prosjektet er åpnet for trafikk. Innkrevsperioden varer frem til prosjektets betalings- og låneforpliktelser er oppfylt. Deretter blir prosjektet avsluttet og vegkantutstyret fjernet. For bompakker skjer innkreving parallelt med finansiering av prosjektene.

Vegamots økonomi er rettet inn mot å løse disse oppgavene. Selskapet kan ikke utbetale utbytte eller drive annen virksomhet enn innkreving av bompenger i henhold til bompengavtalen mellom Vegamot og Samferdselsdepartementet.

Som offentlig virksomhet er Vegamot underlagt Offentleglova og Lov om offentlige anskaffelser.

3. Vegamot og Åpenhetsloven

Åpenhetsloven gjelder «for større virksomheter som er hjemmehørende i Norge, og som tilbyr varer og tjenester i eller utenfor Norge. Loven gjelder også for større utenlandske virksomheter som tilbyr varer og tjenester i Norge, og som er skattepliktige til Norge etter norsk intern lovgivning». Med større virksomheter menes virksomheter som omfattes av regnskapsloven § 1-5, eller som på balansedagen overskrider grensene for to av følgende tre vilkår:

1. Salgsinntekt: 70 millioner kroner
2. Balansesum: 35 millioner kroner
3. Gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 50 årsverk.

Vegamot oppfyller de to første vilkårene, og omfattes dermed av loven.

4. Vegamot sitt arbeid med aktsomhetsvurderinger

2023 er det første året for rapportering av Vegamots arbeid med åpenhetsloven. Vegamots styre behandlet Åpenhetsloven første gang i møte 10. juni 2022. Adm. dir og ledelsen har sammen utført aktsomhetsvurderinger og endret styringsdokumenter der dette har vært nødvendig. Endringene er forankret i styrevedtak.

Eksisterende etiske retningslinjer er gjennomgått og oppdatert, for også å omfatte retningslinjer for ansvarlighet. Vegamot har tidligere stilt krav til oppfyllelse av Vegamots code of conduct i forbindelse med anskaffelser. For å styrke dette området har Vegamot også etablert seriositetsbestemmelser som skal følge som betingelser i alle anskaffelsesavtaler. Endringer er godkjent i Vegamots styre.

Med bakgrunn i en risikobasert tilnærming, har Vegamot valgt å gjøre en overordnet kartlegging av risiko basert på kjent informasjon om selskap og virksomheter Vegamot har transaksjoner med. Under arbeidet med kartlegging har vi registrert at informasjon rundt rapportering fra våre forretningsforbindelser er begrenset. Vi har derfor prioritert å vurdere selskapene ut fra kjent informasjon om virksomhetene. Ved senere aktsomhetsvurderinger vil Vegamot søke støtte i leverandørenes offisielle rapporter, med mindre vi vurderer at virksomheten medfører forhøyet risiko for brudd på menneskerettigheter. Grundigere undersøkelser vil da bli iverksatt.

Vegamot hadde i 2022 samlede transaksjoner med 118 leverandører på til sammen 2.564 MNOK. Av disse er 2.471 MNOK utbetalt til finansinstitusjoner eller utbyggere av veiprojekt, eksempelvis Statens vegvesen eller fylkeskommuner. Videre er 26,932 MNOK utbetalt til brikkeutstedere for dekning av utstedergodtgjørelse. Alle disse virksomhetene er enten underlagt åpenhetsloven eller underlagt andre reguleringer som innebærer at Vegamot vurderer risikoen for alvorlige brudd på menneskerettigheter som lav. Vegamot vurderer derfor at det ikke er grunnlag for ytterligere tiltak overfor disse forretningsforbindelsene på nåværende tidspunkt.

Videre utgjør 20 leverandører av teknologitjenester (systemløsninger, skytjenester og lignende) en samlet verdi på 58,398 MNOK. Vegamot har vurdert risikoen for brudd på

menneskerettigheter for disse forretningsforbindelsene. I denne gjennomgangen har vi funnet en leverandør med noe forhøyet risiko for mulig negativ påvirkning. Leverandøren har hatt en underleverandør utenfor EØS-området. Vegamot har hatt en ekstern vurdering av leverandøren, og undersøkelsene har ikke avdekket noen avvik eller mulig brudd på lover og regler. For likevel å redusere mulig risiko har Vegamot etter en helhetsvurdering av denne leveransen gjennomført en ny anskaffelse, som Vegamot mener reduserer risiko for mulig negative påvirkning. For øvrig vurderer Vegamot risikoen for alvorlige brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsvilkår som lav.

De resterende 8,135 MNOK fordeler seg på 79 leverandører. De største kostnadspostene er husleie, innkrevingstjenester, strøm, porto og leverandører av tjenester som juridisk rådgivning og revisjon. Etter en overordnet risikovurdering av disse, og basert på produktene Vegamot har anskaffet, vurderes også risikoen for brudd på menneskerettigheter som lav for disse aktørene.

Vegamots virksomhet er regulert av Veglova, Betalingsforskrift og regelverk fastsatt av Samferdselsdepartementet og Vegdirektoratet. Vegamot har liten eller ingen påvirkningsmulighet for eventuell negativ påvirkning og risiko for brudd på menneskerettigheter som berører bilistene som passerer bomsystemet. Det er likevel etablert samarbeidsorganer mellom Statens vegvesen og bompengeselskapene der det vil være naturlig å ta opp slike problemstillinger dersom det skulle oppstå.

5. Overvåkning

Aktsomhetsvurderinger i henhold til Åpenhetsloven er en dynamisk prosess og er tatt inn i Vegamots årshjul. Aktsomhetsvurderingen blir revidert årlig eller ved vesentlige endringer i virksomhetens risikobilde.

Denne rapporten er offentliggjort på Vegamots hjemmesider. Der finnes også Vegamots etiske retningslinjer og seiøsitetsbestemmelser.

Eventuelle spørsmål eller innsynskrav sendes til firmapost@vegamot.no

Vedtatt av Vegamots styre 22.06.2023